

EDUSKUNNAN VASTAUS 121/2003 vp

Hallituksen esitys rahoitusvakuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä rahoitusvakuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 133/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Talousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TaVM 9/2003 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti valmistelee tarvittavat muutokset verolainsäädäntöön ja antaa ne eduskunnan käsiteltäväksi, jotta rahoitusvakuuslain tarkoitusta voidaan tehokkaasti hyödyntää.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Rahoitusvakuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämä laki koskee rahoitusmarkkinoilla ja yrittäjärahoituksessa käytettäviä vakuusoikeuksia silloin, kun velan vakuudeksi on annettu arvopapereita tai tilirahaa.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, kun vakuuden antajana on 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu laitos.

Tätä lakia sovelletaan myös muun oikeushenkilön kuin laitoksen antamaan vakuuteen, jos vakuuden saajana on laitos. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta, jos vakuutena tällöin käytetään sellaista osaketta taikka osakkeen antamista tai

luovuttamista edellyttävää arvopaperia, joka ei ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Tätä lakia ei sovelleta luonnollisen henkilön antamaan vakuuteen, vaikka se annetaan elinkeinotoiminnan yhteydessä.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvopaperilla* arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 2 §:n mukaan kyseisen lain soveltamisalan piiriin kuuluvia arvopapereita ja johdannaissopimuksia sekä muita niihin rinnastettavia arvopapereita ja johdannaissopimuksia, joilla tavallisesti käydään kauppaa rahoitusmarkkinoilla;

2) *tilirahalla* talletusta taikka muuta Suomen rahan tai ulkomaan valuutan määräistä rahastavaa, joka on merkitty yksilöidylle tilille;

3) *vastaavalla omaisuudella* vakuudeksi luovutettua määrää saman liikkeeseenlaskijan ehdoiltaan ja kuvaukseltaan samanlaisia arvopapereita tai saman valuutan määräistä tilirahaa taikka niiden sijaan annettavia muita arvopapereita tai tilirahaa, joista on sovittu osapuolten kesken;

4) *maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisella* konkurssin tai yrityksen saneerausmenettelyn aloittamista, päätöstä talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä sekä muuta päätöstä ryhtyä näihin verrattavaan täytäntöönpanoon, joka edellyttää viranomaisen osallistumista ja joka rajoittaa velallisen määräysvaltaa; ja

5) *nettoutuksella* menettelyä, jossa vakuuden antajan ja vakuuden saajan vastakkaiset velvoitteet erääntyvät ja kyseiset velvoitteet tai niiden arvot yhdistetään osapuolten sopimalla tavalla yhdeksi velvoitteeksi.

Tässä laissa tarkoitetaan *laitoksella*:

1) julkisoikeudellista yhteisöä, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta ja valtion liikelaitosta;

2) Suomen Pankkia, Euroopan keskuspankkia, Kansainvälistä järjestelypankkia, Kansainvälistä Valuuttarahastoa ja Euroopan investointipankkia sekä Pohjoismaiden Investointipankkia ja muuta monenkeskistä kehityspankkia;

3) luottolaitostoinnasta annetun lain (1607/1993) 2 §:ssä tarkoitettua luottolaitosta ja 3 §:ssä tarkoitettua rahoituslaitosta, sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 4 §:ssä tarkoitettua sijoituspalveluyritystä, sijoitusrahastolain (48/1999) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua rahastoyhtiötä ja 5 kohdassa tarkoitettua säilytisyhteisöä, vakuutusyhtiölain (1062/1979) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettua vakuutusyhtiötä, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:ssä tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiötä ja vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vakuutusyhdistystä;

4) arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua selvitysyhteisöä ja selvitysosapuolta sekä kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/1988) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettua

optioyhteisöä ja 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua välittäjää ja markkinatakaajaa sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua muuta optioyhteisössä toimivaa; sekä

5) muuta kotimaista ja ulkomaista oikeushenkilöä, joka harjoittaa vastaavaa toimintaa kuin edellä mainitut, tai sellaista tahoa, joka on rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/47/EY 1 artiklan 2 kohdan a—d alakohdassa määritelty laitos.

4 §

Omistusoikeuden siirtoon perustuva vakuus

Osapuolet voivat sopia arvopapereiden tai tilirahan kaupasta takaisinostoehdoin taikka muusta sellaisesta järjestelystä, jossa vakuuden antaja luovuttaa arvopapereita tai tilirahaa velan vakuudeksi niin, että vakuuden saaja saa niihin omistusoikeuden. Vakuuden saajan on palautettava vastaava omaisuus vakuuden antajalle sovitujen ehtojen mukaisesti viimeistään eräpäivänä, jollei ole sovittu, että palauttamatta jäävien arvopapereiden tai tilirahan arvo kuitataan velkaa vastaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu luovutus on sitova, kun arvopaperit on luovutettu vakuuden saajan hallintaan tai kun arvopapereiden tai tilirahan siirto on muutoin toteutettu niin kuin omistusoikeuden luovutuksesta säädetään.

5 §

Panttioikeus, johon liittyy pantinsaajan määräysvoikeus

Osapuolet voivat panttauksessa sopia ehdosta, jonka mukaan pantinsaajalla on ennen velan erääntymistä oikeus myydä pantiksi annetut arvopaperit tai tiliraha taikka muutoin oikeudellisesti määrätä niistä.

Jos pantinsaaja tekee 1 momentissa tarkoitetun määräämistöimen, pantinsaajan on palautettava vastaava omaisuus pantinantajalle viimeistään eräpäivänä, jollei ole sovittu, että palauttamatta jäävien arvopapereiden tai tilirahan arvo

kuitataan velkaa vastaan. Pantinsaajalla on vakuudeksi palautettuun omaisuuteen sama oikeus kuin alun perin pantiksi annettuihin arvopapereihin tai tilirahaan.

6 §

Panttioikeuden toteuttaminen

Pantinsaajalla on oikeus maksun saamista varten myydä pantiksi annetut arvopaperit taikka nostaa tai kuitata pantiksi annettu tiliraha, kun velka on erääntynyt. Jollei osapuolten kesken ole muuta sovittu, pantinsaajalla on oikeus myydä arvopaperit viipymättä ja ilman pantinantajalle tai muulle oikeudenhaltijalle ennakolta tehtävää ilmoitusta.

Osapuolet voivat panttauksessa sopia ehdosta, jonka mukaan myymisen sijasta pantinsaaja saa omistusoikeuden pantiksi annettuihin arvopapereihin ja niiden arvo kuitataan erääntynyttä velkaa vastaan.

Maksukyvyttömyysmenettelyn alkaminen pantinantajaa vastaan ei estä pantinsaajaa käyttämästä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja oikeuksia.

7 §

Nettoutus

Osapuolet voivat sopia, että velan eräännyttyä kaikki osapuolten vastakkaiset velvoitteet välittömästi nettoutetaan tai että ne voidaan nettouttaa. Nettoutukseen voidaan ottaa vain tässä laissa tarkoitettuja vakuusvelkoja ja vastaavan omaisuuden palautusvelvoitteita.

Ennen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista syntyneet velvoitteet saadaan nettouttaa maksukyvyttömyysmenettelyn estämättä.

Nettoutus ei peräydy takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 10 §:n perusteella, vaikka suoritus on tapahtunut epätavallisin maksuvälinein, ennenaikaisesti tai määrällä, jota on pidettävä pesän varoihin nähden huomattavana. Nettoutuksesta voidaan kuitenkin peräyttää sellainen velalliselta oleva saatava, jonka velkoja on luovutuksen perusteella

saanut kolmannelta myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen edellä mainitun lain 2 §:ssä tarkoitettua määräpäivää, sekä sellainen velkojalla oleva velvoite, johon velkoja on tänä aikana sitoutunut niin, että menettely rinnastuu velan maksuun, jollei luovutusta tai velkaantumista ole olosuhteet huomioon ottaen pidettävä tavanomaisena.

Saatavaa tai velvoitetta, joka voitaisiin 3 momentin mukaan peräyttää takaisinsaannilla, ei saa ottaa nettoutukseen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen.

8 §

Myyntitulos ja arvostaminen

Pantinsaajan on maksun saamista varten myytävä pantatut arvopaperit käypään hintaan. Kuitauksessa ja nettoutuksessa osapuolten velvoitteet sekä palauttamatta jäävät arvopaperit ja tiliraha on arvostettava niin ikään käypään arvoon. Sama koskee korvaavan vakuuden arvostamista.

Osapuolten sopimaa myyntitapaa tai arvostamisperusteita on noudatettava, jollei osoiteta, että menettely loukkaa toisen osapuolen etuja.

9 §

Velkojan vaihdos

Jos velvoitteet voidaan osapuolten tekemän sopimuksen mukaan nettouttaa tai kuitata keskenään, tätä koskeva vaatimus voidaan esittää myös uudelle velkojalle, jolle toinen osapuoli on luovutuksen perusteella siirtänyt saatavansa. Jollei velkakirjalain (622/1947) 18 §:stä muuta johdu, voidaan luovutettua juoksevaa velkakirjaa vastaan nettouttaa tai kuitata vain kyseisen velan vakuuteen perustuva vastaavan omaisuuden palautusvelvoite.

10 §

Ulosmittaus

Jos ulosmitattu saatava on kuitattu tai nettoutettu ennen maksukiellon tiedoksiantamista, ulosmittaus kohdistuu kuittauksessa tai nettou-

tuksessa jäljelle jääneeseen saatavaan. Ulosmittua saatavaa ei saa kuitata tai nettouttaa vasta-
saatavaan, joka on syntynyt maksukiellon tiedoksiantamisen jälkeen.

11 §

Lisävakuutta ja korvaavaa vakuutta koskevat takaisinsaannin rajoitukset

Vakuus ei peräydy takaisinsaannista konkurs-
sipesään annetun lain 14 §:n perusteella, jos va-
kuuden antaminen on perustunut osapuolten so-
pimukseen, jonka mukaan:

1) vakuuden antajalla on velvollisuus antaa
vakuus tai lisävakuus velan tai aikaisemmin an-
netun vakuuden arvossa tapahtuneen muutoksen
vuoksi, ja vakuuden antamista on olosuhteet
huomioon ottaen pidettävä tavanomaisena;

2) vakuuden antajalla on oikeus korvata ai-
kaisemmin annettu vakuus toisella, enintään sa-
manarvoisella vakuudella.

12 §

Vilpittömän mielen suoja

Vakuusoikeus on sitova, vaikka vakuuden
antajalla ei maksukyvyttömyysmenettelyn alka-
misen vuoksi ollut oikeutta antaa vakuutta, jos
vakuuden saaja ei vakuuden antamishetkellä
tiennyt eikä hänen pitänyt tietää määräysvallan
menettämisestä.

Jos vakuus on annettu ennen maksukyvyttö-
myysmenettelyn alkamista ja velka syntyy me-
nettelyn alkamisen jälkeen, vakuusoikeus on si-
tova, jos vakuuden saaja ei ennen velan synty-
mistä tiennyt eikä hänen pitänyt tietää määräys-
vallan menettämisestä.

13 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 .

Tätä lakia ei sovelleta, jos velka on eräänty-
nyt tai maksukyvyttömyysmenettely on alkanut
ennen lain voimaantuloa.

Laki

arvopaperimarkkinalain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 4 luvun 5 §:n
1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 522/1998, seuraavasti:

4 luku

**Arvopaperikauppa ja sijoituspalvelun tarjoa-
minen**

5 §

Arvopaperinvälittäjä ei saa pantata tai omaan
lukuunsa luovuttaa asiakkaalle kuuluvaa arvopa-

peria ilman asiakkaan antamaa erillistä kirjallis-
ta suostumusta. Arvopaperinvälittäjä saa kuiten-
kin pantata tai luovuttaa sellaisen asiakkaalta
pantiksi saamansa arvopaperin, josta pantinsaa-
ja saa määrätä rahoitusvakuuslain (/) mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____
200 . kuuta

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annettuun lakiin (827/1991) siitä lailla 796/2000 kumotun 7 §:n tilalle uusi 7 § seuraavasti:

7 §
Pantatulle arvo-osuustilille voidaan kirjata rahoitusvakuuslain (/) 5 §:ssä tarkoitettu sopimusehto pantinhaltijan määräysoikeudesta. Kirjausta ei voida poistaa ilman pantinhaltijan suostumusta.

Jos pantinhaltija 1 momentissa tarkoitetun määräysoikeutensa nojalla luovuttaa tai muutoin siirtää omistusoikeuden pantattuun arvo-

osuuteen, se kirjataan luovutuksensaajan arvo-osuustilille. Jos pantinhaltija perustaa uuden panttioikeuden, arvo-osuus siirretään hänen arvo-osuustililleen, johon uusi panttaus kirjataan.

Tämä laki tulee voimaan _____
200 . kuuta

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2003
